



Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2013

**RELIGIESTUDIES V1
MEMORANDUM**

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 8 bladsye.

AFDELING A

VRAAG 1: (VERPLIGTEND)

1.1	1.1.1	Gebed verwys na woorde of aksies om vir 'n spesiale doel met die godheid te kommunikeer.	(2)
	1.1.2	Meditasie is 'n vorm van verstandelike en geestelike dissipline wat in verskillende godsdienstige tradisies gebruik word.	(2)
	1.1.3	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbidding sluit beide uitdrukking van verwysing na 'n goddelike wese of bonatuurlike krag in. • Aanbidding beklemtoon die fokus van aanbidding – en is 'n vorm van godsdiensbeoefening met 'n geloofstelsel en rituele. • Dit verduidelik ook hoe aanbidders hierdie fokus toon. 	(2)
	1.1.4	Doktrine is 'n godsdienstige lering of stel oortuigings.	(2)
	1.1.5	Dogma is 'n beginsel, leerstelling of stelsel, wat deur 'n kollektiewe godsdienstige gesag neergelê is.	(2)
1.2	1.2.1	F Dharma en Karma	(2)
	1.2.2	E Die Agtvoudige Weg	(2)
	1.2.3	B Die Tien Gebooie	(2)
	1.2.4	C Die Vyf Pilare	(2)
	1.2.5	A Die wet van liefde en vergifnis	(2)
	1.2.6	D <i>Ubuntu</i>	(2)
1.3		<ul style="list-style-type: none"> • Christendom • Islam • Boeddhisme • Baha'i <p style="text-align: right;">(Enige 2 x 2)</p>	(4)
1.4		Godsdienstige verdraagsaamheid <ul style="list-style-type: none"> • Dit is 'n beleid (gewoonlik 'n regeringsbeleid) waarvolgens die mense van 'n land vry is om aan enige godsdiens van hul keuse te behoort en om daardie godsdiens in die openbaar te beoefen. • Burgers in die land word aangemoedig om uiteenlopende godsdienste met respek te behandel. 	(4)
1.5	1.5.1	Onwaar	(2)
	1.5.2	Waar	(2)
	1.5.3	Onwaar	(2)
	1.5.4	Onwaar	(2)
	1.5.5	Onwaar	(2)
1.6	1.6.1	Judaïsme	(2)
	1.6.2	Islam	(2)
	1.6.3	Karl Marx	(2)
	1.6.4	Sangoma	(2)
	1.6.5	Animisme	(2)

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

VRAAG 2

2.1	2.1.1	Missie <ul style="list-style-type: none"> • Missie is afkomstig van die Latynse woord <i>mittere</i> wat beteken 'om te stuur'. • Die woord word met Christus se sending van sy dissipels om die Christelike boodskap te verkondig, geassosieer. • 'Sending' en 'sendeling' is dikwels in 'n uitgebreide sin gebruik om na alle godsdienste te verwys wat pogings aanwend om ander gelowiges tot hul godsdienste oor te haal. 	(4)
	2.1.2	Evangelisme <ul style="list-style-type: none"> • Gaan om inligting oor 'n geloofstelsel van 'n spesifieke geloof te deel met ander wat nie tot daardie geloof behoort nie. • Die mense wat hierdie werk doen, word evangeliste genoem. • Hulle doen hierdie werk of in hul vaderland of as sendelinge in ander lande. • Met verwysing na die Christelike geloof, is die woord 'evangeliseer' afgelei van die Griekse woord wat vertaal word as 'euangelion'. • Die skrywers van die vier Christelike evangelies staan bekend as die vier evangeliste: Matteus, Markus, Lukas en Johannes. 	(4)
	2.1.3	Proselitering <ul style="list-style-type: none"> • Is soortgelyk aan evangelisering maar die woord het 'n sterker betekenis. • Dit behels soms dat ander gedwing word om in 'n ander geloof te glo of dit aan te neem. • Oorspronklik is die woord 'proseliet' gebruik vir 'n nie-Jood wat hom of haar tot Judaïsme wou bekeer. • Nou word dit gebruik om te verwys na enige geloof (of wêreldsiening) wanneer aanhangers ander tot hul geloof wil bekeer op 'n gedwonge of vyandige manier. 	(4)
	2.1.4	Ekumenisme <ul style="list-style-type: none"> • Is afgelei van die Griekse woord <i>oikoumene</i> wat beteken 'die hele bewoonde wêreld'. • Dit is oorspronklik gebruik om te verwys na die bevordering van 'n visie van eenheid onder die verskillende Christelike kerkgemeenskappe wat na Jesus se dood ontstaan het. • Deesdae verwys dit na aktiwiteite wat daarop gemik is om eenheid en samewerking te bewerkstellig tussen Christelike denominasies wat na die Hervorming in Europa tot stand gekom het. 	(4)
	2.1.5	Religieuse imperialisme <ul style="list-style-type: none"> • Wanneer 'n magtige godsdienst na ander streke en lande versprei en die hoofgodsdienst in daardie lande word. • Deur mense te bekeer van hul godsdienst wat hulle vroeër gevolg het. • Die magtige godsdienst is soos 'n militêre veroweraar wat die vorige godsdienst verslaan. 	(4)

2.2	Inter-godsdienstige dialoog <ul style="list-style-type: none"> • Dialoog begin wanneer mense mekaar ontmoet en met mekaar begin kommunikeer. • Dialoog is nie beperk tot mense wat aan verskillende godsdienste behoort wat om 'n tafel sit en die leringe van hul onderskeie gelowe vergelyk nie. • Dialoog beteken eintlik dat mense wat aan verskillende gelowe behoort, in situasies in die werklike lewe met mekaar praat. • Dit vind plaas wanneer gewone mense uit verskillende gelowe met mekaar praat dat verhoudings opgebou word en dat hulle gemeenskaplike menslikheid begin deel. • Dialoog is dus van uiterste belang in situasies van godsdienstige diversiteit. • Hoe meer mense van verskillende gelowe met mekaar in aanraking kom, hoe meer dialoog sal daar tussen hulle wees. 		(10)
2.3	Vyf stappe in godsdienstige oplewing <ul style="list-style-type: none"> • Wanneer daar harmonie tussen geloof, samelewing en die natuurlike omgewing is. • Wanneer daar verandering in die samelewing of die natuurlike omgewing is en dit 'n paar mense ongemaklik laat voel en hulle begin om hul siening van die wêreld of hul geloof te bevraagteken. • Wanneer baie mense ongemaklik begin voel en hulle besef dat hul godsdienste of kulturele praktyke en gelowe nie meer sin in hul lewe maak nie. • Wanneer verandering in die geloofs- of kulturele stelsel intree en hierdie nuwe idees en maniere deur baie mense aanvaar word. • Wanneer daar 'n nuwe tydperk van harmonie en aanvaarding is. 		(10)
2.4	2.4.1	<ul style="list-style-type: none"> • Die Christelike geloof is verander of aangepas om by die Afrika-ervaring of begrip van hoe die wêreld werk, aan te pas. 	(2)
	2.4.2	<ul style="list-style-type: none"> • "Sionisme span inderwaarheid die gesuiwerde geestelike energie van die Christendom in om te reageer op hedendaagse Afrika-behoefte en kanaliseer dit deur Afrika-kategorieë van denke en optrede, sonder om dit egter heeltemal van Christelike kategorieë te stroop". • "Daar is dus 'n behoud van sekere Afrika-godsdienstige metodes en tegnieke maar die put uit 'n nuwe bron van krag – die Heilige Gees eerder as die voorvaderlike geeste". 	(4)
	2.4.3	<ul style="list-style-type: none"> • Die Sionistiese profeet dring daarop aan dat sy of haar diagnose en behandelings nie doeltreffend sal wees tensy dit op gebed gefokus is nie, en die pasiënt moet selfs meer tyd in gebed binne die kerkgroepe deurbring as in deurlopende behandeling. • Die waarsêer gebruik 'n tegniek genaamd 'die dolosse gooi' (skulpe of klippe of plat stukke hout) om die persoon se toestand vas te stel en medisyne (kruiemedisyne) voor te skryf vir die toestand. • Die persoon hoef nie te bid om gesond te word nie. 	(4)

VRAAG 3

3.1	3.1.1	Afrika-bier <ul style="list-style-type: none"> • Dit word by rituele geleenthede gebruik om met die voorvaders te kommunikeer. • Mense drink hierdie bier wanneer hulle in die veekraal (<i>ubunhlati</i>) stelling inneem vir 'n ritueel. • Die vleis wat hulle by hierdie geleentheid slag en eet is ook simbolies van families wat bymekaar hoort, en van pligte wat die lewende familieledes sowel as die voorouers teenoor mekaar het. 	(4)
	3.1.2	Standbeeld van Boeddha <ul style="list-style-type: none"> • Dit word in die Boeddhistiese seremonies gebruik vir mense om op te fokus. • Dit simboliseer die historiese persoon Siddharta Gautama, wat ongeveer 500 VJ in Indië gewoon het. • Dit simboliseer ook alles wat hy onderrig het oor die mense as 'n simbool van wat Boeddha geleer het wat mense uit hul lyding sal ophef. • Die handgebare van die standbeeld is simbole van gebeure in sy lewe. 	(4)
	3.1.3	Die Kruis <ul style="list-style-type: none"> • Dit is 'n ikoon van die Christendom. • Dit verteenwoordig die sentrale geloof van die Christendom, dat Jesus aan die kruis gesterf het om die mensdom van hul sondes te verlos. • Dit verteenwoordig Jesus se oorwinning oor die dood. 	(4)
	3.1.4	Menorah <ul style="list-style-type: none"> • Simbool van Joodse identiteit en herinner die Jode aan hulle geskiedenis wanneer hierdie kandelaar met die sewe kerse deel was van hul aanbidding. • Eerstens in die tabernakel ('n spesiale plek van aanbidding). • En daarna in die tempel. 	(4)
	3.1.5	Hajj <ul style="list-style-type: none"> • Almal, mans en vroue, dra 'n eenvoudige, identiese bedekking, bekend as <i>ihram</i>. • Dit simboliseer dat alle Moslems, ongeag rykdom, status geslag, gelyk voor God is. 	(4)
3.2	3.2.1	<ul style="list-style-type: none"> • Dit was mondeling oorgedra. • Die verhaal was later in die Ou Testamentiese manuskripte aangeteken. • Die Ou Testamentiese manuskripte was versigtig preserveer totdat dit deel van die Bybel geword het. 	(2)
	3.2.2	<ul style="list-style-type: none"> • Om ander te leer oor die voortdurende stryd tussen goed en kwaad. 	(2)
	3.2.3	<ul style="list-style-type: none"> • Dawid het geglo dat die <i>Kwaad</i> nooit die <i>Goeie</i> sou oorwin nie. • Hy het nie Saul se wapenrusting nodig gehad om die kwaad te oorwin nie. • Wat hy nodig gehad het was om aan die kant van die goeie (God) te wees. 	(4)
	3.2.4	<ul style="list-style-type: none"> • 'n Mite is 'n storie van bonatuurlike wesens van die verlede wat as waar geglo word. • Mite bied verduidelikings aan oor hoe onverklaarbare natuurlike verskynsels, sosiale gebruike ens. tot stand gekom het. • Mites word gebruik om die dieper betekenis van lewe te verduidelik. • 'n Verhaal is 'n weergawe van gebeure, ondervindings ens., wat belangrik in godsdienste is. • 'n Verhaal het ook 'n doel en morele lering. 	(4)

	3.2.5	<ul style="list-style-type: none"> Dawid verteenwoordig die <i>Goeie</i> en vir God. Hy het geweier om die wapenrusting wat Saul hom gegee het en het op God staatgemaak om Goliath te verslaan. 	(4)
3.3	Ritueel	<ul style="list-style-type: none"> Rituele vind op spesiale plekke en tye plaas. Spesiale klere word dikwels gedra en daar is 'n stel aksies of optredes. Wat alles help om die belangrikheid van die van die geleentheid vir diegene wat daaraan deelneem, te beklemtoon. Verskillende deurgangsrites word vergesel van spesiale rituele. Rituele dra by tot mense se idees van wie hulle is – hulle gevoel van identiteit – en laat hulle deel van 'n gemeenskap voel. 	(4)
3.4	3.4.1	<ul style="list-style-type: none"> Die Batswana noem God <i>Molimo</i>. 	(2)
	3.4.2	<ul style="list-style-type: none"> Die Batswana God word as deel van die hele lewe beskou. En word nie in godsdienstige en spirituele aspekte verdeel nie. Alle lewe is heilig. 	(4)
	3.4.3	<ul style="list-style-type: none"> God word bereik deur voorvaderlike geeste wat as tussengangers vir die mense dien en wat dikwels deur drome kommunikeer. Waarsêers help mense om hul drome te verstaan. 	(4)

[50]**VRAAG 4**

4.1	Boeddhistiese argitektuur	<ul style="list-style-type: none"> Stoepas – Dit word gebruik om Boeddhistiese oorblyfsels te huisves of om belangrike feite oor Boeddhisme te gedenk. (2) Pogades – Dit word as gedenktekens of tempels in Boeddhisme opgerig. Hulle is simbole van die vyf elemente van die heelal – grond, water, vuur, lug en hemel en ook van finale realiteit – bewustheid. (2) Kloosters – Dit is die oudste vorm van Boeddhistiese argitektuur. Dit word versier met skilder, tekeninge en klipbeelde van Boeddha. (2) Grotte – Dit dateer terug tot ongeveer 100 VJ in Indië. Die grotte is dikwels versier met houtsneewerk, tekeninge en klipbeelde van die Boeddha. (2) 	(8)
4.2	4.2.1	<ul style="list-style-type: none"> Die was-seremonie voordat hulle bid is 'n proses van suiwering en reiniging voor gebed as 'n teken van respek vir Allah. 	(2)
	4.2.2	<ul style="list-style-type: none"> Feeste gedenk aspekte van Mohammad se lewe. Moslems se gebede van seën oor die Profeet wanneer hulle sy naam noem. In die negende posisie bid die persoon vir Mohammad en Moslems dwarsoor die wêreld. Terwyl hulle bid kyk gelowiges na die <i>qibla</i>, wat in die rigting van Mekka is (waar Mohammad gebore is). 	(6)
4.3	4.3.1	Sekulêre staat <ul style="list-style-type: none"> Die staat meng nie in godsdienstige sake nie. 	(4)
	4.3.2	<ul style="list-style-type: none"> Dit is 'n staat waar die bestaan van God of 'n Opperwese ontken word. Albanië, Sjina, Vietnam, Noord-Korea 	(4)
	4.3.3	Ja <ul style="list-style-type: none"> Godsdienstige gemeenskappe kan in plekke van hul keuse byeenkom. Die staat meng nie in godsdienstige sake nie. Mense kan vryelik aanbid. Godsdiensvryheid is omvat in die Grondwet van die land. 	(4)

	4.3.4	<ul style="list-style-type: none"> Dit is die vryheid om in die godsdiens van jou keuse te aanbid. Die bywoning van godsdienstige aktiwiteite moet vry en vrywillig wees. Godsdienstbeoefening moet op 'n gelyke basis beoefen word. 	(6)
4.4	Politiek	<ul style="list-style-type: none"> Politiek is die vorm, organisasie en administrasie (regering) van 'n staat en sy verhouding met ander state (lande). In Matteus 22 sê Jesus: "Gee vir die Keiser wat die Keiser s'n is; en vir God die dinge wat God s'n is." Sedertdien het sommige mense geglo dat Jesus bedoel het dat godsdiens en politiek apart moet wees. Hulle sê dat politiek oor die regering en wette gaan en alle mense, self Christene, moet aan die wet gehoorsaam wees. Godsdienst gaan oor die geestelike lewe en redding en die wet van god is slegs op daardie geestelike terrein van toepassing. In alle state was daar altyd godsdienstige groepe of individue wat krities teenoor die staat was. Spanning tussen godsdiens en die staat is deel van die geskiedenis van bykans al die groot godsdienstige tradisies. 	(10)
4.5	Impak op samelewing	<ul style="list-style-type: none"> Help om konflik op te los. Sorg vir die siekes en behoeftiges, onder andere Vigslyers, wesies en slagoffers van geweld. Bevorder vreedsame naasbestaan onder alle mense. Sorg vir die omgewing. 	(6)

[50]**VRAAG 5**

5.1	5.1.1	<ul style="list-style-type: none"> Nie-gewelddadige verset is 'n strategie van politieke aktiviste wat teenstand wil bied teen ongeregtigheid met massiewe vreedsame nie-samewerking. 	(2)
	5.1.2	Ghandi: Hy was 'n Hindoe	(4)
	5.1.3	<ul style="list-style-type: none"> Mense dra 'Godgegewe krag' met hulle saam. Enigiets wat mense verneder is nie van God nie, met ander woorde dit is boos. Christelike geskrifte bevat leringe wat onregverdige owerhede uitdaag: Die Heilige Petrus toe hy vir die heersers van sy tyd gesê het, 'Sal ons aan God of aan die mens gehoorsaam wees?' Lyding is deel van die Christelike manier: "Dit is onvermydelik dat in die strewe na Vryheid individue en sekere families die leiding moet neem en ly". Bevryding en menslike Vryheid kom deur lyding: "die pad na Vryheid is via die Kruis". 	(4)
	5.1.4	<u>Dit is meer effektief.</u> <ul style="list-style-type: none"> Daar is nie 'n verlies aan menselewens nie. Eiendom word respekteer en nie beskadig nie. Probleme word aangespreek by wyse van onderhandelings en konsultasies. <u>Dit is minder effektief.</u> <ul style="list-style-type: none"> Die regering neem nie die probleme van mense ernstig op nie. Baie tyd en hulpbronne word vermors. Mense word meer kwaad omdat die prosesse so lank duur. 	(6)

5.2	Godsdiens en die natuurlike omgewing <ul style="list-style-type: none"> • Godsdienstige organisasies kan hulle siening oor respek vir die omgewing bevorder. • Hulle kan die saamleef in harmonie met die omgewing meer kragdadig oordra. • Hulle kan help om burgers van die wêreld te laat nadink oor die behoefte aan maatskaplike billikheid. • Die behoefte om arm mense wêreldwyd toe te laat om die gaping tussen hulle lewenstandaard en die lewenstandaard van die ryk lande te vernou. • Hulle kan help om die boodskap oor globale volhoubare ontwikkeling te versprei omdat dit die enigste manier is waarop dit gaan gebeur. • Godsdienstige organisasies is self globaal. • Hulle strek oor grense heen. • Hulle kan dus baie doeltreffend gebruik word om drukgroepe wêreldwyd te skep wat regerings kan dwing om wette te maak wat tot volhoubare ontwikkeling sal lei. 		(10)
5.3	5.3.1	<ul style="list-style-type: none"> • Ramplening, insluitende verspreiding van nuwe komberse, nuwe klere en kospakkies. • Gesondheidsklinieke, voedingskemas. • Watersuiwering en waterputte. • Beurse, opvoedkundige ondersteuning. • Selfhelpskemas vir landboukundiges en entrepreneurs, werkskepping. • Beradingdienste, dwelmrehabilitasie, MIV/Vigs-werkswinkels. • Vaardigheidsontwikkeling. 	(4)
	5.3.2	<ul style="list-style-type: none"> • Die Sufi-lering het die werk van die <i>Gift of the Givers</i> geïnspireer. • Dit gaan daaroor om die geloof te leef eerder as om net daarvan te weet. • Dit gaan daaroor om op praktiese maniere met medelye te reageer tot mense wat in nood is. 	(4)
	5.3.3	<ul style="list-style-type: none"> • Uit die aantal lande waar die <i>Gift of the Givers</i> bedrywig is, is dit duidelik dat hulle pogings na almal in nood uitreik. • Ongeag ras, klas, politieke verbintenis of geografiese grense. 	(4)
5.4	5.4.1	<ul style="list-style-type: none"> • Shaminah Shaickh – Islam • Uitsluiting uit gemeentelike gebed • Anu Pillay – Hindoeïsme • Uitsluiting uit die tempel 	(8)
	5.4.2	<ul style="list-style-type: none"> • Hulle ervaar een of ander vorm van uitsluiting as gevolg van hulle geslag. 	(2)
	5.4.3	<ul style="list-style-type: none"> • Ek stem saam met hulle omdat daar teen hulle gediskrimineer word. <p style="text-align: center;">OF</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ek stem nie saam nie omdat hulle verdien om so behandel te word. (Enige relevante antwoord is aanvaarbaar.) 	(2)

[50]

TOTAAL AFDELING B: 100
GROOTTOTAAL: 150